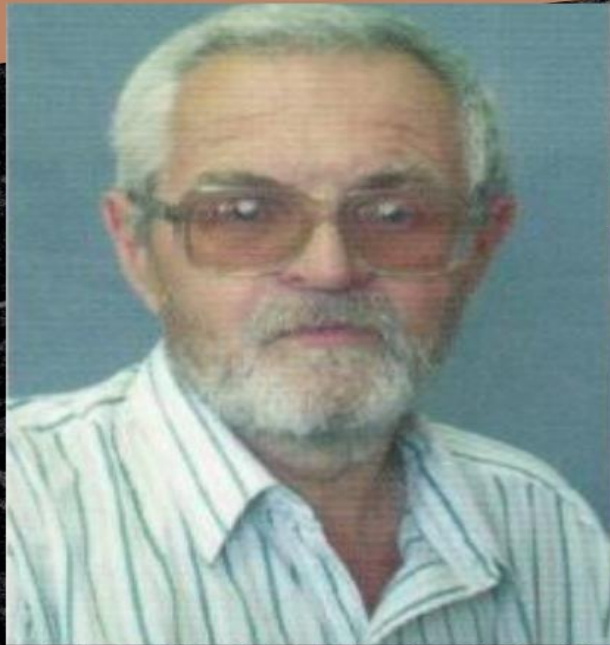

БАТЬКО Й СИН – ІСТОРІЇ СЛАВНІ ЛІТОПИСЦІ

**ВАЛЕРІЙ КОЗЮРА
ІГОР КОЗЮРА**

Департамент культури і туризму
Полтавської обласної державної адміністрації
Полтавська обласна бібліотека
для юнацтва ім. Олеса Гончара

Батько й син – історії славні літописці

*70 років від дня народження
Валерія Миколайовича Козюри*

Біобібліографічне дос'є

Упорядник: Новоселецька Юлія Анатоліївна

Батько й син – історії славні літописці: біобібліографічне досьє / уклад. Ю. А. Новоселецька ; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеса Гончара. – Полтава, 2020. – 24 с. : іл.

Біобібліографічне досьє «Батько й син – історії славні літописці» : 70 років від дня народження В. М. Козюри.

Цікаві і глибокі краєзнавчі дослідження родинного тандему – батька та сина Валерія та Ігоря Козюр, захоплюють з перших прочитаних рядків, збагачують новою інформацією про героїчне минуле Полтавщини, зокрема Лубенщини та Решетилівщини.

Запропонований посібник адресується учням, молоді, бібліотекарям, краєзнавцям, та всім, хто бажає більше знати про свій рідний край.

Матеріал не є вичерпним, використана література бралася з публікацій журналів та газет, довідників, збірників, книг авторів, які є в наявності Полтавській обласній бібліотеці для юнацтва імені Олеса Гончара.

Зміст

Передмова.....	5
Дві яскраві біографії, дві долі, батько й син.....	6
Гортаючи книги – глибину народного духу.....	8
У краї Лубенським все дихає історією.....	9
Решетилівщина – мала Батьківщина Козюр.....	17
Адміністративне краєзнавство.....	20
Використана література.....	21
Інтернет-ресурси.....	23

Передмова

Перегортаючи сторінки краєнавчо-історичних праць батька і сина Козюр, народжується впевненість, що дослідники правильно обрали свій шлях, знайшли можливість зреалізувати себе і передати свої знання іншим. Кожна зернина кинута з любов'ю в людську, а особливо дитячу душу, обов'язково проросте.

Бо вивчення минувшини рідного села, міста, регіону, – це точка опори у просторі історичного буття, адже без знання історії своєї малої батьківщини можуть вирости покоління, схожі на степову рослину перекотиполе. Валерій Козюра, який пропрацював не один рік із учнями та студентами, не бачив кращої альтернативи їх виховання, ніж через історичне краєзнавство. Бо тільки воно дає змогу молоді досягнути роль їх рідного села чи містечка в історії, пишатися трудовими та військовими звитягами пращурів і сучасників.

«Іноді забувають, що без особистого не буває суспільного, без індивідуальності немає людини», – писав Євген Сверстюк, український літературний критик, поет, філософ. Валерій Козюра у роботі з молоддю також найперше наголошував на особистостях: «Довгі роки в нашу свідомість «вбивалася думка» про те, що історія – це наука про суспільство. Але ж суспільство складається з конкретних особистостей. І саме крізь призму їх унікальних доль ми й можемо зрозуміти суть історичного процесу».

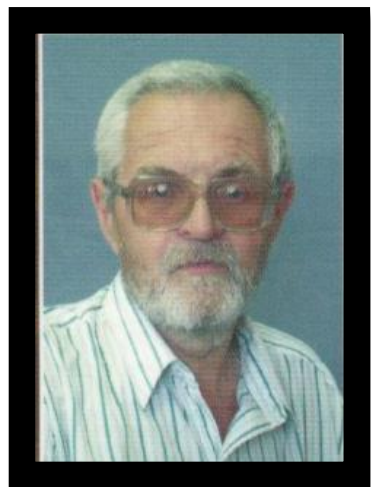
А Ігор Козюра, під час однієї з презентацій нового видання, зазначив, що кожна їх із батьком нова праця починається з подиву. Уміння дивуватися і ставити запитання він вважає обов'язковою передумовою для початку дослідження: «те, що іншим здається звичним і не вартим уваги, істинному досліднику може стати справжнім поштовхом для роботи. Наприклад, усім відома казка про барона Мюнхгаузена, що врятувався з болота.... Виявляється, прототип казкового героя барон Мюнхгаузен дійсно жив у Німеччині на початку XVIII століття, потім служив у Російській імперії, бував в Україні і чув легенди про козаків-характерників, що витягували себе з води за чуба-оселедця...».

Дві яскраві біографії, дві долі, батько й син

Козюри – це родинний тандем полтавських краєзнавців. Творчий доробок дослідників – близько 30 книг та понад 300 історичних нарисів, тексти написані на основі широкого кола історичних джерел, значну частину яких вперше введено в науковий обіг. Мова досліджень лаконічна і образна. Їх основна тема – багата минувшина Полтавщини, а саме її духовного серця Лубенщини, краю, де довгий час проживали автори, і він став для них другою малою Батьківщиною, а також не менш славною своєю історичною минувщиною Решетилівкою, де народилися обоє авторів, де зарито пуповину їхнього козацького, давнього роду.

Валерій Миколайович Козюра народився 14 серпня 1950 року в Решетилівці. В цьому місті спливли його дитячі та юнацькі роки. У 1967 році закінчив Решетилівську середню школу із срібною медаллю. Далі – навчання на історичному факультеті Харківського державного університету, у 1972 році його завершення з відзнакою. Потім – вчителювання, комсомольська та партійна робота. Із 1991 року – викладач історії України в Лубенському лісотехнічному коледжі.

У 1986 році Валерій Миколайович брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Нагороджений орденом «За мужність і відвагу» та медаллю «Захисник Вітчизни».

Валерій Козюра – автор багатьох книг з історії рідного краю, цілої низки підручників та методичних розробок з історичного краєзнавства. В періодиці ним було опубліковано до 300 статей, нарисів про історію рідного краю, а також чимало літературознавчих розвідок, рецензій. Окрім того, він зарекомендував себе як гарний журналіст та літератор. За плідні здобутки на науково-краєзнавчому поприщі та в царині літературної діяльності відзначений журналістською премією імені письменника-земляка Олексія Шевченка, заснованою редакцією газети «Лубенщина», та літературно-мистецькими преміями імені письменників-земляків Василя Симоненка та Володимира Малика. Валерій Миколайович – неодноразовий учасник науково-практичних конференцій із питань історичного краєзнавства в Україні та близькому зарубіжжі. П'ять разів обирався депутатом Лубенської міської та Лубенської районної рад. В. М. Козюрою зібрано і внесено до обласної «Книги Пам'яті» (1941–1945 рр.) 12,5 тисяч прізвищ земляків-лубенців, які полягли в боях із німецько-фашистськими загарбниками; повернуто із небуття і внесено до книги «Курган Скорботи» 8,5 тисячі прізвищ жертв штучного Голодомору 1932–1933

років на Лубенщині; 3,5 тисячі прізвищ земляків-учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС – до книги пам'яті «Обпалені Чорнобилем». Ця робота виконана у співпраці із сином Ігорем Козюрою – кандидатом історичних наук, а також за допомогою юних пошуковців – вихованців Лубенського лісотехнічного коледжу.

Помер Валерій Козюра 2 травня 2019 року.

8 червня 2019 року в Лубенському краєзнавчому музеєві імені Г. Я. Стеллецького відбулася історична година, присвячена пам'яті Валерія Козюри, який відійшов у вічність на 69-му році життя. І хоча земне існування його припинилось, проте Валерій Миколайович залишив для сучасників і нащадків неоціненну скарбницю духовності – книги, спогади, задокументовані факти, події і дати, в яких брав участь або ініціатором яких виступав. Його знали багато людей, адже Валерій Козюра був знаний не лише в рідному містечку Решетилівка, а й далеко за його межами. Лубни стали другим його домом, тому значна частина його книг написана саме в цьому місті і присвячена Посульському краю. Викладацька діяльність, краєзнавство, історичні пошуки, чорнобильський рух, літературні надбання – він на все знаходив час, не забуваючи при цьому товаришів, однодумців, родину і малу батьківщину.

Ігор Валерійович Козюра народився 1 серпня 1973 року в Решетилівці. У 1990 році із золотою медаллю закінчив Лубенську середню школу №1, у 1995 році з відзнакою – історичний факультет Харківського держуніверситету. Після того було два роки навчання в аспірантурі цього ж закладу. Паралельно в 1997 році завершує навчання в Національній академії державного управління при Президентові України і здобуває звання магістра державного управління. У 1999 році захистив кандидатську дисертацію, присвячену питанням розвитку історичного краєзнавства на Полтавщині в 20-30-х роках ХХ століття і отримав звання кандидата історичних наук.

У 1998–2000 роках Ігор Козюра працював радником-консультантом Лубенського міського голови. Обирався депутатом Лубенської ради. У наступні два роки він навчався в докторантурі Національної академії державного управління при Президентові України, після закінчення якої був обраний на конкурсній основі начальником відділу місцевого самоврядування та регіонального розвитку Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентові України, який очолював протягом 10 років. У його науковому доробку – 5 монографій, підручник із місцевого самоврядування для студентів вищих навчальних закладів та понад 450 наукових статей, опублікованих у періодиці України, близького й далекого зарубіжжя. Він учасник численних

міжнародних форумів із проблем державного управління та місцевого самоврядування, зокрема в Канаді, Польщі, Росії, Ізраїлі, Італії, Великій Британії та інших країнах. За час роботи у відділі молодий учений доопрацював докторську дисертацію, взяв участь у підготовці та виданні «Енциклопедії державного управління», здобув третю вищу економічну освіту.

Ігор Козюра є автором більше трьох десятків книг з історії рідного краю. За плідну творчу роботу відзначений краєзнавчою премією імені професора-земляка Павла Охріменка, заснованої редакцією газети «Лубенщина», та літературно-мистецькими преміями імені Василя Симоненка та Володимира Малика. За 25 років наполегливого пошуку ним разом з батьком, зібрано і внесено до обласної «Книги Пам'яті» (1941–1945 рр.) 12,5 тисяч прізвищ земляків-лубенців, які полягли в боях із німецько-фашистськими загарбниками; повернуто із небуття і внесено до книги «Курган Скорботи» 8,5 тисячі прізвищ жертв штучного Голодомору 1932–1933 років на Лубенщині; 3,5 тисячі прізвищ земляків-учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС – до книги пам'яті «Обпалені Чорнобилем».

У 2003 році Ігор Козюра визнаний «Людиною року» на Лубенщині, став лауреатом премії «Золоте перевесло» Лубенської районної ради та Лубенської райдержадміністрації за створення «привабливого іміджу району».

Після захисту докторської дисертації і здобуття звання доктора наук з державного управління в 2014 році І. В. Козюра переїхав до Полтави, де обійняв посаду професора кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». Колеги та студенти відзначають його непересічну працездатність, глибокі знання, високу ерудицію і принциповість, які органічно поєднуються з творчим підходом до справи, толерантністю і комунікабельністю.

Ігор Валерійович нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти й науки України, Почесною грамотою Полтавської обласної ради, грамотою Національної академії державного управління при Президентові України та іншими відзнаками.

Гортаючи книги – глибину народного духу

Завдання краєзнавчих книг надважливе, бо вони формують читача, який з юних літ починає усвідомлювати, хто він, яке коріння його роду. І тільки така особистість буде мати власну, а не російського сусіда, думку про свій народ, про всі спіральні витки української історії. І для цього краєзнавці зобов'язані розповідати українцям їх історію, беручи до уваги ту ланку, яка є близькою і рідною для людини – історію рідного краю.

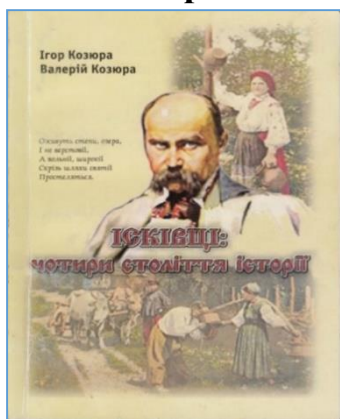
Із краєзнавчих праць Козюр останнього десятиліття хочеться відзначити такі: «З літопису рідного краю» (про Йосафа Горленка, Семена Гаркушу, Володимира Леонтовича) (2011); «Їх пам'ятає рідний край» (про

Олеся Донченка, Людмилу Руденко, Василя Симоненка та Аллу Горську) (2015); «Історія крізь долі» (про Самійла Величка, Олексія Бутковського, Дмитра Дяченка, Миколу Гоголя) (2016), книгу Ігоря Козюра «Формула успіху» (про Миколу Степаненка та ін. (2017).

У краї Лубенським все дихає історією

Козюра І. В. Ісківці : чотири століття історії / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2002. – 80 с.

У книзі висвітлено чотирьохсотлітню історію села Ісківці Лубенського району, що на Полтавщині. Авторами у цьому краєзнавчому виданні скрупульозно підібрано і подано біографічні дані відомих постатей нашої історії та літератури, чия доля назавжди переплелася з долею села: Тараса Шевченка, Олександра Афанасьєва-Чужбинського, Пантелеймона Куліша, Євгена Гребінки, а також розповідають про декілька поколінь ісківчан, які своїм життям і тяжкою сільською працею творили історію села Ісківці.

Козюри цікаво проводять читача сторінками буття самотнього українського села, яке розташувалося на берегах тихоплинного Сліпороду від сивої давнини, адже життєдайні корені історії рідного краю сягають в глибину тисячоліть. Перші поселення на берегах річки з'явилися ще в епоху раннього мезоліту, 10 тисяч років тому.

Яскравою сторінкою літописного краю став 988 рік. Саме тоді великий київський князь Володимир Святославович, прагнучи укріпити південні кордони Русі, наказав побудувати на Сулі та її притоках 18 містечок-укріплень, однією з цих кріпостей (поруч з містами Воїнь, Лубно, Лукомль і Кснятин) і стала фортеця Сніпород, розташована за кілька кілометрів від сучасних Ісківців, на високому мисі між долиною річки Сніпорід і глибоким яром.

Нелегка доля випала форпосту-воїну. На протязі двох століть, не раз і не два його знищували вороги-печеніги, а потім половці. Але, подібно казковій птасі феніксу, укріплення знову й знову відроджувалося із згарищ і ставало ще міцнішим. Тож «іржали коні за Сулою й дзвеніла слава у стольному Києві...»

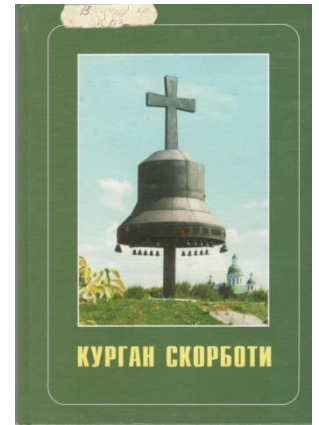
Всі періоди історії Ісківців тісно переплетені з віхами історії неньки України.

Ісківці пройшли шлях в чотириста років, шлях крізь який проступає нерозривний зв'язок поколінь, що протягом століть оберігали і плекали рідну землю.

Курган Скорботи. Книга пам'яті жертв голодомору 1932 – 1933 рр. на Лубенщині / упоряд. Д. Г. Янко, І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2001. – 116 с.

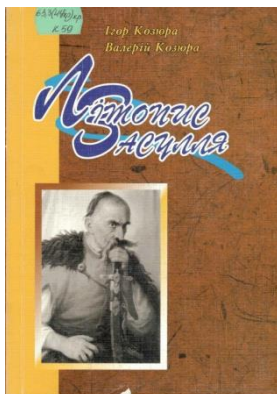
«Курган Скорботи. Книга пам'яті жертв голодомору 1932 – 1933 рр. на Лубенщині. Нарис історії пам'ятника» розповідає про найбільшу трагедію українського села, про наслідки людомору на Україні, про шлях створення та будови під Лубнами одного із найвражаючого меморіалу народної скорботи і пам'яті – Кургану Скорботи.

*Коли відходить одна людина –
з нею вмирає цілий неповторний світ.
Коли ж мільйони ідуть у прірву, -
тоді вмирає вже ціла галактика.*

Борис Олійник

Ці глибокозначні слова викарбувані на Великому дзвоні з Хрестом, встановленому на Кургані Скорботи і пам'яті меморіалу «Голодомор – 1933», велелюдно зведеному на родючій полтавській землі – чарівному Засуллі біля Лубен, поблизу Мгарського Спасо-Преображенського монастиря.

Козюра І. В. Літопис Засулля : нарис із історії територіальної громади / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2005. – 269 с.

Ця книга поведе читача сторінками бурхливої і давньої історії великого та красивого села Засулля. Із цим селом пов'язані імена: Северина Наливайка, Якова Острянина, Мельхіседека Значко-Яворського, Семена Гаркуші та багатьох інших. Легенди також розповідають про відвідання Солониці та Засулля зачинателем філософської думки в Україні, поетом Григорієм Савовичем Сковородою.

Козюра І. В. Забуттю не підлягає: до 65-ї річниці трагедії 15 жовтня 1941 року в Лубнах / І. В. Козюра, В. М. Козюра, Г. М. Хенкін. Полтава : АСМІ, 2006. – 132 с.

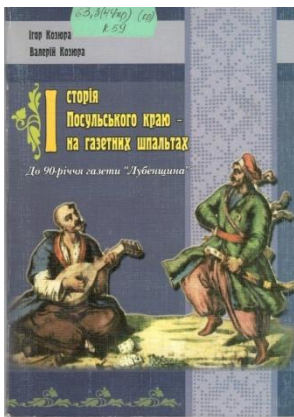
Книга підготовлена до 65-ї річниці однієї з найтрагічніших сторінок єврейського народу – розстрілу фашистськими варварами 4 тис. євреїв, переважно жінок, дітей та людей похилого віку, під Лубнами. Написана на основі маловідомих архівних джерел і спогадів безпосередніх учасників і свідків подій, книга є невід'ємною складовою

частиною тієї великої роботи, яка проводиться в останні роки в Україні силами громадськості для увічнення пам'яті жертв Голокосту. Вона нагадує світові, і, особливо, молодому поколінню про те, як важливо сьогодні пам'ятати уроки історії і попереджувати будь-які прояви антисемітизму, ксенофобії та нетерпимості в міжнаціональних відносинах.

«...Розправа тривала цілий день. За переказом жителів навколишніх територій, навіть уночі ще спалахували автоматні черги, а земля, якою присипали вбитих «дихала» кілька днів по тому, від спалених документів залишилася велика купа попелу. А про те, що зовсім недавно тут були живі люди, нагадувала купа окулярів...

Надалі розстріли євреїв і місцевих жителів, розправа над військовополоненими продовжувалась, але 15 жовтня 1941 року було знищено найбільше безвинних людей. Це підтверджують не тільки свідки, але й документи».

Козюра І. В. Історія Посульського краю – на газетних шпальтах : до 90-річчя газети «Лубенщина» / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2007. – 104 с.

У книзі вміщено кращі з авторських публікацій історико-краєзнавчої тематики періоду 1988–2007 років і розрахована вона на широке коло читачів, які не байдужі до історії рідного краю.

Зі слів авторів дізнаємося про їх багаторічну дружбу з «Лубенщиною». За останні тридцять років у цій газеті Козюрами опубліковано понад 250 заміток, статей, історичних розвідок та публікацій, присвячених історії Посульського краю, схвально зустрінутих читачами.

Одна цікава публікація, вміщена у книзі під назвою «Гетьман-заручник», розповідає допитливому читачеві про долю сина гетьмана України Данила Апостола – Петра Апостола, який протягом 27 років, з 1730 по 1757, керував Лубенським козацьким полком. За ці роки жодної скарги не надійшло на його правління до Петербурга ні від козаків, ні від населення. Петро Апостол був надзвичайно цілісної і сильної вдачі. Ніколи не гнався за багатством, а навпаки вирізнявся серед старшини своєю освіченістю. Адже Апостол володів французькою, німецькою, італійською та польськими мовами, завжди намагавсь бути в курсі всіх європейських подій, навіть передплачував у Лубни французькі та німецькі газети, у нього була одна з кращих на той час у Російській імперії приватних бібліотек.

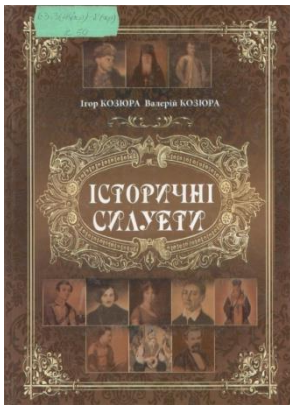
Перш ніж стати Лубенським полковником, гетьманич з 1709 р. був розлучений з Україною, бо як заручник «був узятий до двору імператорського, де знаходився при князеві Меншикову. Такою була воля Петра І, який добре пам'ятав, що саме Данило Апостол входив у коло найближчих соратників

ненависного йому Мазепи. Тож бажаючи «тримати в руках бунтівного полковника», імператор і наказав узяти в заручники його юного сина. Так і довелося Петрові Апостолові провести свої молоді роки у Петербурзі, дуже далеко від родинного гнізда.

В Україну гетьманич остаточно зміг повернутися вже в 1730 р. Влітку цього року його й було призначено Лубенським полковником, який вільно володів кількома іноземними мовами. Ці знання він здобув у сім'ї Меншикових, великий князь залучав його до навчання «за компанію» із своїм сином-підлітком.

У 1757 р. П. Апостол був позбавлений полковницької булави у Лубнах. Незабаром він помер, залишивши після себе сина Данила та двох доньок, Софію і Олену. Спливе чималенько часу і рід Петра Апостола продовжать правнуки – брати-декабристи Муравйови-Апостоли.

Козюра І. В. Історичні силуети : нариси / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2010. – 320 с.

Солідно і ошатно виглядає наступна книга авторів, яка носить назву «Історичні силуети», в ній через призму непересічних доль яскравих особистостей, якими густо заселена минувшина Посульського краю, розповідається про славу тисячолітню історію Лубенщини – духовного серця Полтавщини, унікальної скарбниці української культури.

Чого тільки варті такі історичні постаті, як: Ісайя Копинський, святий Афанасій, Йосип Нелюбович-Тукальський, патріарх Серафим II (Анін), Сильвестр (Семен) Кулябка, Мельхіседек Значко-Яворський та багато інших.

Книга складається з таких розділів: «Духовні пастори», «Козацькі провідники», «Велети духу», «Історичні постаті Посулля», «Призабуті імена», «Їх пам'ятає рідний край».

Дуже цікавою і вражаючою є оповідь про Михайла Асеева, який здійснив неймовірну поїздку із м. Лубни в м. Париж, здолавши протягом 33 днів 2457 верст, які, якби не випадкове затримання поліцією корнета Асеева на шляху в місті Новоград-Волинський, була б подолана ним ще на дві доби швидше.

Михайло Васильович сам родом з Тифлісу. З 17 років перебував на військовій службі. В 1885 р. з відзнакою закінчив Єлисаветградське кавалерійське училище. Службу проходив у складі 26-го Драгунського Бузького полку, в якому очолював мисливську команду, що була розташована в Лубнах.

Коли під час дружньої вечірки молодих офіцерів-драгунів виникла суперечка, чи ж можна повторити рекорд, який 15 років назад встановив угорський гонвед, граф Зубович, здійснивши кінний перехід від Відня до

Парижа, ніким до цього часу не перевершений, то молодий корнет заявив: «Та я можу досягти більшого. Я пройду верхи з Лубен до Парижа!»

У дорогу корнет зібрався швидко. Всі необхідні речі помістилися в саквояжі біля сідла.

16 квітня 1889 р., на світанку, Асеев залишив Лубни і вирушив у путь.

Відразу перші дві доби переходу показали, наскільки важким він буде. Тільки під Києвом погода змилостивилась над вершником. Визирнуло тепле сонечко, а густий сосновий бір зустрів Асеева шумом столітніх дерев. У Києві він отримав необхідні візи в австрійському та німецькому консульствах.

Далі шлях драгуна проліг через Макарів, Радомишль на Новоград-Волинський. Новоград-Волинський запам'ятався Асееву дводенним ув'язненням з перебуванням на квартирі місцевого справника, допоки останній не зв'язався з Лубнами. Далі вже, наздоганяючи втрачений час, драгун майже без зупинок здолав шлях до Вісли. І все ж, подолавши за 3 дні 250 верст по території Польщі, населення якої по-дружньому ставилось до незвичайного мандрівника, Асеев досяг пруського кордону. Але тут знову почалися непорозуміння. Німецькі прикордонники вимагали, щоб вершник впріг у фургон коней і лише таким чином перетнув кордон. А ще тривогу в них викликала військова форма корнета.

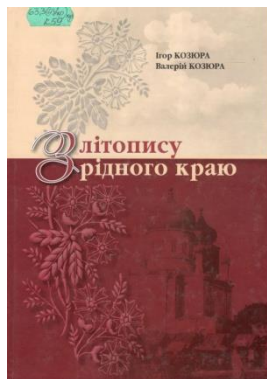
І драгун змушений був, неподалік від кордону, в хатинці лісника, зрізати петлиці і гудзики з шинелі, а замість офіцерського кашкета одягнути на голову картуза, якого було придбано у єврея в Андрійові.

18-денна закордонна подорож Асеева більше нагадувала собою гостросюжетний детектив. Безліч різноманітних перешкод було подолано.

Далі – тріумфальний триденний перехід вершника до Парижа. Неймовірно зворушливо зустріли його в містечку Ліврі, за вісімнадцять кілометрів до Парижа. Здавалося, що всі жителі містечка вийшли на його вулички, аби привітати хороброго драгуна.

О п'ятій годині вечора 18 травня 1889 р. Михайло Асеев на свіжих, наче не стомлених переходом конях, влетів на вулички Парижа. Тепер можна було перевести подих і підбити підсумки: мета поїздки – довести силу і витривалість полкових коней при подоланні наддалеких відстаней – була успішно досягнута.

Звістка про успішний фініш лубенського драгуна миттєво облетіла Париж. І вже наступного ранку «він прокинувся знаменитим». Докладніше про цю подію можна дізнатися із сторінок «Історичних силуетів».

Козюра І. В. З літопису рідного краю : нариси / І. В. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2011. – 148 с.

Книга «З літопису рідного краю» теж присвячена краєзнавству, в ній вміщено історико-краєзнавчі розвідки та дослідження авторів, які охоплюють період історії Лубенщини та Решетилівщини з найдавніших часів до наших

днів. Наприклад, дослідники цікаво розповіли про «доброго розбійника» Семена Гаркушу, подвижника в царині духовної просвіти Йоасафа Горленка, національного героя Америки й адмірала російського флоту «чорного корсара» Поля Джонса, українського письменника й громадського діяча Володимира Леонтовича та поета Юрія Будяка. Який, урятувавши у полум'ї англо-бурської війни найвидатнішого англійця XX століття Уїнстона Черчіля, мимоволі вплинув на перебіг світової історії.

Дуже захоплюючим в цій книзі є розділ «Козаки-характерники», адже надзвичайні здібності цих козаків викликали подив у всього світу. Козаки-характерники вміли читати думки співбесідника, оминати кулі, виявляти непереможну, надприродну силу. Одна з легенд говорить, що вони: «...Сухими з води виходили, брали в руки розпечені ядра, кулі ловили на льоту, сон на людей наганяли, знали таємні думки. Вони такі були манодівники, що вміли ману пускати на ворогів, прикидатися вовками, котами. Чого тільки не витинали. А головне – добрим людям помагали, а злих карали».

Один із найлегендарніших козаків-характерників був козак Мамай. Надзвичайно багато картин із його зображенням побутувало в народі. Добрий чародій, лицар, помічник і захисник простих людей. Так розповідав він про себе і свої походеньки:

*Стучалось мені не раз в степу варить пиво,
Пив турчин, пив татарин, пив лях на диво.
Много лежить і тепер по степу з похмілля
Мертвих голів і кісток від такого зілля
Надія в мене певна – мушкет сіромаха,
Та ще не заіржавіла сабля, моя сваха».*

«Козак – душа правдивая». Він був скрізь і всюди, як і личить народному героєві. І люди не хотіли розлучатись із ним ні на мить. Ні ікони, ні портрети гетьманів і царів не могли зрівнятись із надзвичайно колоритним портретом Мамає, який був у кожній хаті.

Дуже цікава з цього боку ще постать реального історичного діяча, кошового отамана Запорізької Січі Івана Сірка. «Ім'я його як ватажка було оточене ореолом повної непереможності, – зазначив Д. Яворницький, – тому вороги боялися його більше ніж вогню, більше пошесті морової». Адже отаман здійснив 55 походів з козаками в Крим і Туреччину, а ворогам ніякими способами не вдавалося подолати його війська. Бо не брали славного Сірка ні шаблі, ні кулі – мов заворожений був до смерті. Скільки жив – отаманом обирали – кращого не знали. Ще одна із легенд оповідає, що народився отаман на світ із зубами, і щойно піднесла дитя повитуха до столу, то воно схопило пиріг з начинкою та й з'їло. Це нібито було знаком, що Іван Сірко увесь вік гризтиме ворогів. І ще одна легенда запевняє, що і нечиста сила була перед ним безпомічною: «Річка Чортмлик, на якій стояла Сіркова Січ, через те й

зветься так, що в ній Сірко убив чорта: той тільки мликнув (мелькнув) догори ногами, коли Сірко луснув його із пістоля»). Легендарний ватаг не раз бував на Лубенщині. Саме в Лубенському Мгарському монастирі від мощей святителя патріарха Афанасія знайшла своє зцілення, довгі роки «от беса мучимая», його дружина Софія. Саме тут більше десяти років обіймав посаду лубенського полковника зять отамана Іван Сербін.

Ще багато цікавинок про персоналії, які пов'язані з краєм можна віднайти на сторінках книги. Вона наче та козацька чайка тихо плине минувшиною, полонячи назавжди допитливого читача.

Козюра І. В. Їх пам'ятає рідний край : нариси / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Лубни : Інтер Парк. – 72 с.

У книзі «Їх пам'ятає рідний край» вміщено історико-краєзнавчі розвідки та дослідження авторів, які були опубліковані на сторінках рекламного-інформаційного видання «Вісник» (м. Лубни) в 2014-2015 рр. Книга розрахована на широке коло читачів.

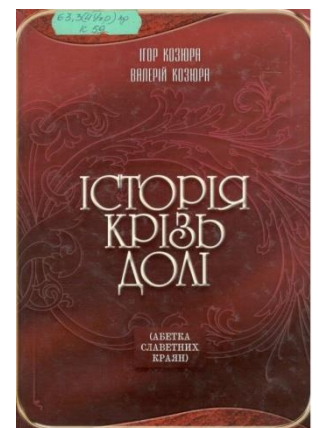
Одна із розвідок «Шахова королева» знайомить читачів, які цікавляться краєзнавством з українською шахісткою, яка була другою в історії шахів і перша серед радянських шахісток чемпіонкою світу (1950–1953 рр.); міжнародним гросмейстером (1976 р.); міжнародним майстром серед чоловіків 1950 р.); заслуженим майстром спорту СРСР 1953 р.). І все це про лубенку Руденко Людмилу Володимирівну (27 липня 1904 р., Лубни – 28 лютого 1986 р., Ленінград).

Один із фактів із життя Людмили Руденко: коли жінка завоювала звання чемпіонки світу, її нагородили золотою медаллю чемпіонки, пам'ятним кубком і лавровим вінком. Призових грошей в ті часи не давали, але медаль була зі справжнього золота, і лавровий вінок зі справжніх лаврових гілок.

Золота медаль згодом пішла на зубні протези. І як засох лавровий вінок чемпіонки, то Людмила Володимирівна почала додавати листки в суп, а численним гостям частенько виділяла по пучці приправи із собою. І сам кубок не один і не два рази здавався в ломбард, бо за радянських часів спортсменок грошима не балували.

Козюра І. В. Історія крізь долі: [історичні нариси] / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ. 2016. – 271 с.

Ще одне поважне видання авторства батька й сина Козюр – це «Історія крізь долі», у якому вміщено 55 історико-краєзнавчих розвідок та досліджень авторів про непересічні долі яскравих особистостей, життя і діяльність яких уславили Полтавський край, опублікованих у період

2013–2015 рр. на сторінках обласних і місцевих періодичних видань.

Ціла когорта видатних постатей постає перед читачем, впорядкованих у цій книзі в алфавітному порядку, і серед них: Михайло Асеев, Олексій Бекетов, Володимир Вернадський, Микола Гоголь, Олесь Донченко, Йоган Баптист-Зауер, Надія Кибальчич, Володимир Малик, Володимир Науменко, Павло Охріменко, Микола Порш, Людмила Руденко, Гнат Стеллецький, Іриней Фальковський, Микола Цертелєв, Шолом-Алейхем та інші.

Овіяне переказами і легендами ім'я видатного українського археолога і спелеолога Гната Стеллецького, чия доля пов'язана з Посуллям, добре відоме не тільки лубенцям, а й широкому науковому загалу, не минули його своєю увагою й Козюри. В історію він увійшов як невтомний дослідник печер і підземель у багатьох країнах світу, людина, метою життя якої був пошук втрачених бібліотек Ярослава Мудрого та Івана Грозного й незліченних легендарних скарбів, які зберігають у собі підземні лабіринти. В пам'яті лубенців назавжди лишилися його подвижницька робота з археологічного вивчення Посулля, створення міського історико-краєзнавчого музею, багаторічного пошуку скарбів Яреми Вишневецького, а також його громадянський подвиг, коли в голодному 1933 р. вчений звернувся з особистим листом до Сталіна, в якому пропонував відшукати скарби на Лубенщині польського магната, а на Чернігівщині – срібні рудники гетьмана Мазепи, на кошти від реалізації яких можна було б купити хліб для голодуючих.

«...Останні роки життя дослідника були обпалені війною. Коли в 1941 р. гітлерівські війська підійшли до стін Москви, 63-річний професор Московського університету Г. Я. Стеллецький категорично відмовився залишити столицю і вступив до народного ополчення. Незважаючи на повне фізичне виснаження, голодний, з розпухлими ногами, він щодня виходив на бойове чергування, гасив пожежі і бомби-запальнички на дахах будинків. Був нагороджений медаллю «За оборону Москви». Саме тоді, відчувачи неблаганне наближення смерті, Гнат Якович записав у своєму заповіті «...Похоронить мене завещаю без кремації, на родной Украине, на Лысой горе, под г. Лубнами, в разрытой скифской могиле и водрузить каменную бабу с надписью: «Спелеолог Стеллецкий. 1878 – 194...»»

Підкошений кількома інсультами, Г. Я. Стеллецький відійшов у вічність 11 листопада 1949 року і був похований на Ваганьківському кладовищі Москви. А оскільки рідних і близьких у «білокам'яній» у нього не було, то з плином часу й могила вченого вважалася втраченою. І лише навесні 2010 року в мережі Інтернет з'явилася інформація, що могила Стеллецького в надзвичайно поганому стані була знайдена на 37-й ділянці Ваганьківського кладовища. Було знайдено і родичів Стеллецького.

Кошти, необхідні для реставрації могили й встановлення пам'ятника вченому, були зібрані археологами, спелеологами і студентами Москви. Барельєф виготовив правнук археолога – київський художник Іван Григор'єв.

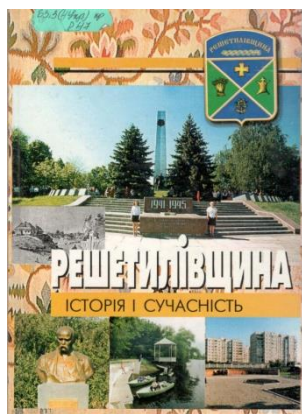
30 липня 2011 року на Ваганьківському кладовищі відбулося урочисте відкриття пам'ятника на могилі Гната Яковича Стеллецького. До підніжжя монументу лягли букети живих квітів. Так, через шість десятиліть після смерті, у видатного історика й археолога з'явилися і пам'ятник, і сім'я.

Слід віддати належне Ігорю та Валерію Козюрам, які наполегливо і присіпливо протягом кількох років збирали по зернятку в архівах, музеях і бібліотеках біографічні довідки та маловідомі документи про життя і діяльність як добре відомих, так і не заслужено призабутих видатних земляків, перегорнули тисячі сторінок довідників і енциклопедій, періодичних видань, щоб створити яскраве мозаїчне полотно історії Полтавщини, віддзеркалене біографіями його синів і доньок.

Ігор і Валерій Козюри у вступному слові щиро дякують людям, без допомоги і підтримки яких їм було б важко звершити задумане. Вони відзначають, що «Історія крізь долі (Абетка славетних краян)» ніколи б не вийшла у світ окремою книгою, якби не потужна моральна і матеріальна підтримка знаного вченого з міжнародним ім'ям, активного діяча української громади у Санкт-Петербурзі, надзвичайно шляхетної і доброзичливої людини, новітнього мецената, нашого земляка, доктора економічних наук, професора Анатолія Асавула та його дружини Тетяни.

Решетилівщина – мала Батьківщина Козюр

Решетилівщина – мій рідний край: історико-краєзнавчі нариси / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2017. – 198 с.

Для Валерія Козюри та його сина Ігоря «Малою Батьківщиною» є Решетилівка. Про це читачі дізнаються із сторінок однієї із книг: «...Сталося так, що обидва ми народилися на одній і тій же козацькій землі, в одному й тому ж пологовому відділенні, в одному й тому ж місяці серпні, тільки з різницею у 23 роки...». І повитуха в них була одна – медсестра Решетилівської райлікарні Марія Іванівна Гальченко, котра цій відповідальній справі віддала понад тридцять років.

Валерій Миколайович та Ігор завдячують матусі і бабусі Тетяні Самійлівні Куян, учительці від Бога, яка допомагала їм доторкнутися до народних глибин. Бо з її уст підхопили і запам'ятали перекази і легенди про минувшину, народні пісні та думи. Безмежно вдячні і ще одному оповідачеві – батькові й дідушеві Миколі Степановичу Козюрі (теж вчителя за фахом), за плечима у нього війна і довгий життєвий шлях...

Знаковою подією для батька й сина Козюр було довідатись про те, що в реєстрах 1725 року поміж козаків Решетилівської сотні значилося прізвище Гната Козюри. А також віднайти паспорт свого діда і прадіда Степана

Кузьмовича Козюра, який виданий 2 травня 1917 року, й що в графі «соціальний стан» – гордо красується слово «козак».

У цій книзі вміщено історико-краєзнавчі матеріали про Решетилівщину: її минуле, розповіді про визначних людей краю, славні традиції, героїчні і трагічні події, здобутки і втрати на шляху непростих вітрів історії.

В давнину Решетилівський край славився велелюдними базарами та ярмарками, що відбувалися у Решетилівці двічі на рік, надзвичайним попитом користувалися вироби ремісничих цехів та народних умільців.

Дуже великої популярності зажили собі ті ярмарки знаменитими решетилівськими смушками, про які знали далеко за межами України.

Розповідає про них в своєму «Описі Чернігівського намісництва» О. Шафонський: «У XVII столітті смушки дають великі прибутки: з них чорні з дрібними завітками найкраще розводяться біля Полтави у містечку Решетилівка і набагато тисяч у Польщу і Сілезію відправляються».

А також німецький академік Гільдерштедт в 1774 році, коли описував свою подорож по Україні, відзначив, що в Решетилівці «славні тутешні завивані смушкові шкірки, по всій Україні вживані для виробу шапок. Сотня таких шкірок, які відзначаються особливо гарним виглядом, в Ромнах продаються тепер по 60–70 рублів».

Цікавим фактом є і те, що оборот решетилівських ярмарок за продажем смушок становив майже третину оборотів всіх ярмарків Полтавщини, де реалізовувались смушки. В містечку смушки для перепродажу скуповували навіть караїмські, нахічеванські та вірменські купці.

В «Енеїді» І. П. Котляревського теж згадуються знамениті решетилівські вівці:

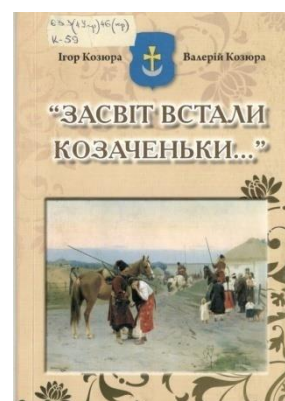
*Латин по царському звичаю
Дари Енею одрядив:
Лубенського шмат короваю...
Сто решетилівських овець.*

І це не випадково, бо мати Івана Котляревського Парасковія Леонтіївна Жуковська родом з Решетилівки, і, звичайно ж, він неодноразово бував у містечку і був добре знайомий із історією, культурою і побутом краю.

Козюра І. В. «Засвіт встали козаченьки...» : сторінки історії Решетилівщини в Добу Козаччини / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2009. – 56 с.

Автори розповідають про важливу роль, яку відіграли у долі краю яскраві і непересічні історичні постаті – гетьман Іван Мазепа та Іван Скоропадський, кошові запорізької Січі Іван Сірко і Кость Гордієнко, вінценосні особи Петро I і Карл XII, київський митрополит Арсеній Могилевський.

У книзі репринтно відтворено текст «Просительных

статтей гетьмана Скоропадського под Решетилівкою 17 июля 1709 года», вміщено реєстр козаків Решетилівської сотні 1718 року та відомості про сотенну старшину XVII – XVIII ст. Видання призначене для дослідників, краєзнавців, учителів та широкого кола шанувальників історії рідного краю.

Один із розділів книги носить назву «Духовний центр козацької доби», в ньому вміщено цікаву розповідь про непересічну особистість, уродження Решетилівки, київського митрополита Арсенія Могилевського.

Народився майбутній митрополит 17 березня 1711 року в Решетилівці і був наречений при хрещенні Олексієм. По лінії своєї матері Ірини Федорівни він походив із роду Могил. Прадід Олексія Симеон Тимофійович Могила, від якого майбутній митрополит і отримав своє прізвище «Могилянський», продовжив службу священика в тому ж таки приході Успенської церкви після смерті батька. Священиком Троїцької церкви в Решетилівці був і батько хлопчика Федір Васильович Попович.

Початкову освіту хлопець отримував вдома, а в 1721 році вступив на навчання до Києво-Могилянської академії. В 1727 році переходить з академії до щойно відкритого Харківського колегіуму. Перфектом, а потім і ректором колегіуму, був на той час талановитий Митрофан Слотвинський. Під його керівництвом Олексій і закінчив свою освіту в 1735 році, ставши одним із кращих випускників першого випуску колегіуму.

Коли Слотвинський був призначений Тверським єпископом, а це відбулося у жовтні 1739 року, то він не забувся про перспективного юнака і запросив Олексія до Твері, призначивши його викладачем семінарії. Неабиякий хист молодого викладача помітив ректор Московської академії Кирил Флоровський. В 1741 р. Могилевський був переведений на роботу до Московської слов'яно-греко-латинської академії.

А постриг Олексія в монахи відбувся 21 листопада 1741 року, під час якого він отримав ім'я Арсеній. Трохи згодом він висвячується в ієродиякони. В жовтні 1742 року Могилянський вже перебуває в Свято-Троїцькому Сергієвому монастирі на посаді викладача лаврської семінарії. Слава про блискучий ораторський талант молодого проповідника хутенько долинула в Петербург. Вже в 1743 році, в сані ієромонаха, Арсенія викликають до столиці, щоб призначити придворним проповідником імператриці Єлизавети Петрівни. Відтоді розпочинається впевнений поступ духовними сходами А. Могилянського.

Висвячення в архімандрити Троїце-Сергієвого монастиря відбулося 29 січня 1744 року. 8 лютого 1744 р. – призначений членом Священного Синоду, а 25 червня, цього ж року, отримав сан архієпископа Переяслав-Заліської єпархії.

Відправляючись у подорож по Україні, 27 жовтня 1744 року, імператриця Єлизавета бере з собою і Арсенія Могилянського. Після повернення з подорожі в Москву, імператриця нагороджує Арсенія панагією із своїм портретом, яка

була оздоблена алмазами, а ще вручає йому рубіновий хрест з своїми вензелями.

У 1744 році, коли під час пожежі в Решетилівці згоріла стара, дерев'яна Успенська церква, архієпископ власним коштом збудував нову кам'яну церкву та чотирьохярусну кам'яну дзвіницю.

27 травня 1752 р. Арсеній Могилянський, через незадовільний стан здоров'я, залишив столицю і прийняв у своє керівництво Новоград-Сіверський Преображенський монастир.

22 жовтня 1757 року імператриця видала указ на ім'я Арсенія: « О бытии ему митрополитом киевским» з красномовною вказівкою. «Сан сей объявить ему по прибытии в Киев, при народном собрании, в Софиевском соборе».

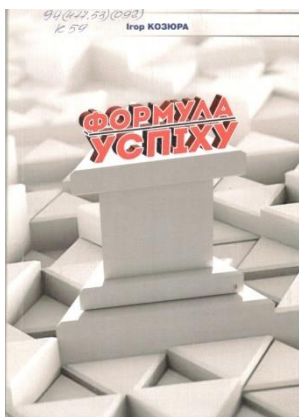
А. Могилянський прибув у Київ 9 червня 1758 року. Протягом дванадцяти років, він беззмінно очолював Київську митрополію. Тут найбільше розкрились його організаторські здібності, його добра і щира пастирська душа.

Спочив Арсеній Могилянський 8 червня 1770 року в Києві, в заміській резиденції на Шулявці. 21 червня 1770 року, з належними почесностями, він був похований на території Софіївського собору.

Дуже цікавим фактом ще є те, що в Решетилівці знаходилось духовне правління (протопопія), відкрите в 1768 році і остаточно ліквідоване в 1847 році, коли Духовна Консисторія була переведена з Переяслава у Полтаву.

На той час в містечку було шість церков: Успенська, Покровська, Миколаївська, Преображенська, Архистратига Михаїла. Найстарішою з них була Успенська церква, яка діяла ще в 1670 році.

Адміністративне краєзнавство

Козюра І. В. Формула успіху / І. В. Козюра. – Лубни : Інтер Парк, 2017. – 88 с.

Книга Ігоря Козюри «Формула успіху» презентує новий напрям у галузі державного управління та місцевого самоврядування – адміністративне краєзнавство, невід'ємною складовою якого є історична біографістика, подано підбірку нарисів про сучасників-краян, які досягли успіху в житті, творчості, громадській і управлінській діяльності. Вміщено відомості про відомих на Полтавщині ученого, мовознавця, літературознавця М. І. Степаненка, лікаря, поета, громадського діяча О. Сиченка, науковця В. М. Бакуменка, архівознавця Р. Я. Пирога та ін.

Видання, що поєднує науковий доробок і краєзнавчі здобутки, розраховане на науковців, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, викладачів, студентів. Цікавим і корисним воно буде і для широкого загалу.

Використана література

Книги

- Ванцак Б. С. Рідний край : навч. посіб. з історії Лубенщини для учнів шкіл, училищ і технікумів / Б. С. Ванцак, В. М. Козюра. – Лубни, 1993. – 101 с.
- Козюра І. В. Володимир Малик: життя і творчість / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2003. – 132.
- Козюра І. В. З літопису рідного краю : нариси / І. В. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2011. – 148 с.
- Козюра І. В. Забуттю не підлягає: до 65-ї річниці трагедії 15 жовтня 1941 року в Лубнах / І. В. Козюра, В. М. Козюра, Г. М. Хенкін. – Полтава : АСМІ, 2006. – 132 с.
- Козюра І. В. «Засвіт встали козаченьки...» : сторінки історії Решетилівщини в Добу Козаччини / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2009. – 56 с.
- Козюра І. В. Ісківці : чотири століття історії / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2002. – 80 с.
- Козюра І. В. Історичні постаті Посулля / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : Полтавський літератор, 2001. – 120 с.
- Козюра І. В. Історичні силуети : нариси / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2010. – 320 с.
- Козюра І. В. Історія кризь долі : [історичні нариси] / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ. 2016. – 271 с.
- Козюра І. В. Історія Посульського краю – на газетних шпальтах : до 90-річчя газети «Лубенщина» / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2007. – 104 с.
- Козюра І. В. Їх пам'ятає рідний край : нариси / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Лубни : Інтер Парк. – 72 с.
- Козюра І. В. Літопис Засулля : нарис із історії територіальної громади / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2005. – 269 с.
- Козюра В. М. Лубенська старовина : оповідання з історії рідного краю / В. М. Козюра, І. В. Козюра. – Полтава : Полтавський літератор, 1994. – 63 с.
- Козюра І. В. Формула успіху / І. В. Козюра. – Лубни : Інтер Парк, 2017. – 88 с.

- Курган Скорботи. Книга пам'яті жертв голодомору 1932 – 1933 рр. на Лубенщині / упоряд. Д. Г. Янко, І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2001. – 116 с.

- Довгий-Степовий О. Батько і син – історії славні літописці :[В. М. Козюра й І. В. Козюра, уродженці Решетилівки] / О. Довгий-Степовий // У кожного своя стежина: слово про славу плеяди письменників і літераторів Решетилівщини ХХ – поч. ХХІ ст. – Полтава, 2010. – С. 224 – 244.
- Решетилівщина – мій рідний край : історико-краєзнавчі нариси / І. В. Козюра, В. М. Козюра. – Полтава : АСМІ, 2017. – 198 с.
- Уроки Володимира Малика : (сучасники про письменника і його творчість). – Полтава : АСМІ, 2005. – 156 с.

Газетні шпальти

- Бірюкова Л. З доброю пам'яттю про Валерія Козюру / Л. Бірюкова // Вісник. – 2019. – 19 черв. – С. 2.
- Демченко М. Дві номінації імені Панаса Мирного у представників Лубенщини / М. Демченко // Вечірня Полтава. – 2011. – 18 трав. – С. 2.
- Журі назвало лауреатів обласної премії імені Панаса Мирного // Зоря Полтавщини. – 2011. – 22 квіт. – С. 5.
- Івко В. Особистість є найдорогоцінніша, найвеличніша цінність : [про книгу В. Козюри «Історія крізь долі»] / В. Івко // Зоря Полтавщини. – 2016. – 6 трав. – С. 16.
- Козюра В. Лихопомна весна вісімдесят шостого року : [уринок із книги В. Козюри, І. Козюри «Чорний лелека», 2001 р.] / В. Козюра // Вісник. – 2020. – 22 квіт. – С. 3.
- Названо лауреатів обласної премії імені І. П. Котляревського 2016 року // Зоря Полтавщини. – 2016. – 6 верес. – С. 2.
- Плотникова Р. Вагомий здобуток краєзнавців : книга «Історичні силуети» / Р. Плотникова // Зоря Полтавщини. – 2010. – 12 жовт. – С. 3.
- Символи нашого єднання : [святкові заходи з нагоди Дня Незалежності] // Зоря Полтавщини. – 2013. – 30 серп. – С.1-2.
- У Лубнах прощаються з міфами : [про книгу В. Козюри та І. Козюри «Прощання з міфами», 2010] // Вечірня Полтава. – 2010. – 15 груд. – С. 3.

- На Полтавщині назвали лауреатів премії імені Івана Котляревського [Електронний ресурс] // Інтернет-видання «Полтавщина» : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2009–2020. – Режим доступу: <https://poltava.to/news/39855/> (дата звернення: 28.07.2020). – Назва з екрану.
- На Полтавщині назвали лауреатів премії імені Івана Котляревського [Електронний ресурс] // Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2018. – Режим доступу: <https://polinfo.gov.ua/derzhavna-pidtrymka-vydavnychkh-proektiv-na-poltavshchyni/203-na-poltavshchyni-nazvaly-laureativ-premii-imeni-ivana-kotliarevskoho> (дата звернення: 28.07.2020). – Назва з екрану.
- Презентація творчого доробку краєзнавців Ігоря та Валерія Козюр [Електронний ресурс] // Центральний телеканал : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – [Б. м.], 2007 – 2020. – Режим доступу: <https://central-ua.tv/news/40176/> (дата звернення: 28.07.2020). – Назва з екрану.
- У Лубнах вшанували пам'ять краєзнавця Валерія Козюри [Електронний ресурс] // Новини Полтавщини : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://np.pl.ua/2019/06/u-lubnakh-vshanuvaly-pam-iat-kraieznavtsia-valeriia-koziury/> (дата звернення: 28.07.2019). – Назва з екрану.
- Живий у спогадах і книгах: в Лубенському краєзнавчому музеї провели історичну годину, присвячену пам'яті Валерія Козюри [Електронний ресурс] // Лубенщина : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://lubenshchyna.com.ua/1245-zhyvyi-u-spohadakh-i-knyhakh-v-lubenskomu-kraieznavchomu-muzei-provely-istorychnu-hodynu-prysviachenu-pamiaty-valeriia-koziury> (дата звернення: 29.07.2020). – Назва з екрану.

Батько й син – історії славні літописці

*70 років від дня народження
Валерія Миколайовича Козтори*

Біобібліографічне досьє

Упорядник: Ю. А. Новоселецька

Редактор	А.С. Волкова
Комп'ютерний набір	Ю. А. Новоселецька
Комп'ютерна верстка	О. М. Якубовський
Відповідальна за випуск	С. В. Сичова

Підписано до друку 14.07.2020. 24 стор. Тираж 4 прим.

Обласна бібліотека для юнацтва імені Олеся Гончара

36039, м. Полтава. вул. Гончара, 25а

<http://libgonchar.org>

E-mail: pobugonchara@ukr.net

